

Frågor som skickats ut i enkät till Oss, Milkas, MKG och Milkas i enkät, november 2018

I vilka sammanhang har din organisation blivit inbjuden till SKB, SSM och kommunerna (Oskarshamn/Östhammar)?

Finns det tillfällen när din organisation skulle ha velat bli inbjuden men där ni inte blev det? Vilka då i så fall?

Har din organisation bjudit in till möten? Hur har uppslutningen varit? Vilka organisationer deltog?

Planerar ni att bjuda in till möte framöver? Om vad i så fall?

I vilka sammanhang har det varit enkelt att få framföra en åsikt?

I vilka sammanhang har det varit svårt att få tillfälle att föra fram en åsikt?

Övrigt ni önskar framföra?

Svar: när inbjudna?

Reglerade samråd, öppna info-möten

SKB: samrådsmöten; öppna inbjudningar till öppna arrangemang.

MKG och Milkas var också inbjuden till SKB:s referensgrupp om kopparkorrosion i syrgasfritt vatten. Oss: Informationsmöten som riktar sig till a) allmänheten/förtroendevalda i Östhammars kommun, b) aktörer i processen och c) direkt inbjudan till Oss från SKB AB (tex studiebesök vid SKB:s anläggningar i Östhammars och Oskarshamns kommuner.

SSM: enstaka samrådsmöten (t.ex. första nationella planen 2015, beredskapszoner), informationsmöten (olika frågor inkl. Fud och i begränsad omfattning under pågående miljöprövningar), inbjudningar till större SSM-arrangemang, t.ex. SSM:s tioårskalas, seminarier m.m.;

Sedan vissa specifika inbjudningar: MKG och Milkas löpande samrådsmöten i arbetet med en plan för "allt radioaktivt avfall" (2008–2009) och en ny finansieringslagstiftning (2012–2013), Oss några sammankomster t.ex. panelsamtal i Almedalen. SSM har även haft möten med Naturskyddsföreningen och MKG på GD och ledningsgruppsnivå vid några tillfällen.

Svar: när inbjudna?

Reglerade samråd, öppna info-möten

- Östhammar: samråd, även för att informera kommun och regionförbund, samt i gymnasiet. MKG till referensgruppen. Oss: många inbjudningar bl.a. fast plats i referensgruppsmöten.
- Oskarshamn: för att informera avgångsklasser i gymnasiet; MKG till LKO-guppen: Oss: Inga inbjudningar.
- Riksarkivet: MKG deltar i en arbetsgrupp inför en workshop som ska hållas våren 2019 om informationsbevarande för framtiden.

Tillfällen när man velat blivit inbjuden men inte blivit det

- Milkas (vill generellt bli inbjuden mer):
vill vara med i programmet (gäller SSM, SKB, kommunerna och Kärnavfallsrådet); Östhammars kommuns referensgrupp; vara med som observatör under möten mellan SSM och SKB; LKO-gruppen i Oskarshamn, öppna samrådsprocesser i FUD-granskningen och PLAN-granskningen (numera Riksgälden).
- MKG (främst till SSM):
Vill ha öppna samrådsprocesser hos SSM om rapportering vart 3:e år till EU-kommissionen och också vart 3:e år till IAEA. Samt öppna samrådsprocesser i FUD-granskningen och PLAN-granskningen (numera Riksgälden).
SSM:s möten där berörda parter är inbjudna (men inte miljöorganisationerna)
Vi saknade informationsmöten inför SSM:s beslut i deras kärnbränsleförvarsprövning,
- Oss (känner sig ofta inbjudna):
Ett större engagemang från avfallsbolaget i det direkta samrådsförfarandet lokalt i Östhammars kommun hade varit önskvärt

När har organisationen själv bjudit in till möten?

- ja, aktiva arrangörer
- målgrupperna något varierade mellan organisationerna
- uppslutningen ofta god, även om den också förstås har varierat
- verkar generellt fungera bra när organisationerna själva bjuder in

Planerar ni att bjuda in?

Ja, planering pågår hos alla

MKG: om regeringens miljöprövning av kärnbränsleförvaret och särskilt om frågor som rör kopparkapselns integritet, ev. under våren 2019.

Oss: Inför folkomröstningen som ställdes in i Östhammar planerade Oss "lördagsfika" för allmänheten på kaféer runt om i kommunen. Detta kommer vi sannolikt genomföra om folkomröstningen blir av igen. Alla är välkomna.

Sammanhang det är lätt att föra fram en åsikt?

- Generellt är det lätt att få framföra sin åsikt, om det finns tillräckligt långa frågestunder.
- Bland annat Kärnavfallsrådet har för lite tid för frågor på sina seminarier.
- Kritik att frågorna inte är integrerade på ett fullgott sätt i processen.
- Särskilt bra fungerade SSM:s samrådsprocess under utredningen av finansieringslag- och förordning (2012–2013) och under miljödomstolens huvudförhandling rörande kärnbränsleförvaret

När har det varit svårt att föra fram sin åsikt?

- SKB och SSM saknar öppenhet.
- Vid vissa samrådsmöten med SKB har det inte funnits tillräcklig tid för muntliga frågor, underlag från SKB har saknats helt eller presenterats på mötet.
- SSM saknar öppenhet i sina externkopplade arbetsprocesser sämre sedan 2013–2014 och framåt. Tidigare bra process men nu i stort sett endast en kommunikation med industriintressen. Diarieför inte heller sin kommunikation med externa aktörer.
- SSM har haft möten som bara handlar om information och inte diskussion.
- Kärnavfallsrådet, mark- och miljödomstolen och Östhammars kommun upplevts mer intresserade av andras inlägg.

Övrigt

- Det önskas möjlighet att skriva kommentarer till Kärnavfallsrådets årliga kunskapslägesrapporter.
- Resurser saknas för miljöorganisationerna att delta fullt ut. Oklart hur finansieringen ser ut för 2019 (förslag att återinföra att miljöorganisationerna får medel ut kärnavfallsfonden).

Frågor som diskuterades på mötet den 3 december 2018

Finns det någon särskild mötesform som ni har tyckt fungerat särskilt bra för att skapa en bra dialog?

Finns det någon mötesform som bör undvikas om målet är att föra en dialog där alla parter i rummet får möjlighet att prata och där alla deltagare lyssnar på varandra?

Vilka positiva lärdomar finns att föra vidare i den fortsatta processen eller till kommande beslutsprocesser?

Vilka förändringar vore det bra att tänka på att genomföra inför framtida processer?